

Г. М. КОЦЮРУБЕНКО
Одеський національний економічний університет
М. І. ЮРГАЧОВА
Одеський національний економічний університет

СОЦІАЛНА БЕЗПЕКА ЯК ІНДИКАТОР ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Визначення та вимірювання рівня та стану соціальної безпеки має вагомe значення для оцінювання економічної безпеки країни. Соціальна безпека є тією складовою, що дає змогу прослідувати зміни загальної ситуації щодо одного з найбільш важливих учасників економічних відносин – домогосподарств.

Відповідно до діючих на сьогодні Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України соціальна безпека визначається як – «стан розвитку держави, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від віку, статі, рівня доходів, сприяти розвитку людського капіталу як найважливішої складової економічного потенціалу країни» [1]. Таке визначення орієнтує на сприйняття показника з точки зору узагальненого підходу, за яким оцінюється змога держави створити та реалізувати певні умови для повноцінного розвитку кожного громадянина.

Поряд з тим, аналіз індикаторів, на основі яких розраховується рівень соціальної безпеки країни, дає змогу дійти висновку, що певна їх частина формує інформаційно-аналітичне поле, не лише для узагальнення та формування стану розвитку держави, але й становить підґрунтя для моніторингу фінансового стану домогосподарств, не лише як складових загального розвитку країни, але й як окремого та самостійного суб'єкта економічних відносин.

Безперечно, у процесі свого функціонування та побудови фінансових відносин, домогосподарство зазнає впливу зовнішнього середовища, а саме тих умов, що має створити держава, однак, ці умови можливо оцінити, зокрема з позиції моніторингу та дослідження процесів формування та використання фінансових ресурсів домогосподарств.

До складу показника соціальної безпеки, відповідно до методичних рекомендацій, що діють в Україні, входить розрахунок показників, що дають змогу оцінити стан формування фінансових ресурсів домогосподарств через рівень спроможності домогосподарств забезпечити власне існування за рахунок отримуваних доходів (порівняння показників заробітної плати та отриманих пенсійних виплат з встановленим показником прожиткового мінімуму), а також оцінити стан розподілу фінансових ресурсів (дослідження питомої ваги витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств). Означені показники можуть бути використані для дослідження фінансового стану домогосподарств як всієї території так і окремих регіонів. Поряд з тим, аналіз низки інших показників, що входять до складу розрахунку рівня соціальної безпеки, дають змогу оцінити вплив зовнішніх факторів на фінансовий стан домогосподарств. Так, зокрема, оцінювання тенденцій та обсягу видатків на охорону здоров'я та освіти, формує зовнішні умови для зміни фінансового стану домогосподарств, а саме – падіння даних індикаторів нижче встановленого рівня свідчить про незадовільний стан щодо можливостей держави забезпечувати дані потреби населення.

Така ситуація, відповідно, зумовлює необхідність для домогосподарств збільшення обсягу фінансових ресурсів, що мають бути витрачені на окреслені напрями, а від так, відбувається зменшення потенційних можливостей домогосподарств щодо підвищення якості життя в частині забезпечення споживчих потреб

або здійснення інвестиційних операцій. Такий індикатор стану соціальної безпеки як «сума невиплаченої заробітної плати» та його порівняння з фондом оплати праці, дає змогу оцінити рівень реальних отриманих фінансових ресурсів для домогосподарств.

Розгляд індикаторів соціальної безпеки з позиції оцінювання фінансового стану домогосподарств є перспективним напрямком як розвитку персонального фінансового менеджменту (з точки зору оцінювання фінансового стану відповідно до встановлених критеріїв), так і формує передумови для макрорегулювання: погіршення певного індикатора в сукупності може бути нівельовано покращенням іншого, що вирівняє загальну ситуацію щодо рівня соціальної безпеки. Натомість цільовий підхід у розрізі фінансового стану домогосподарства дасть змогу максимально сконцентрувати увагу на існуючих проблемах та узгодити напрями державного регулювання з тенденціями розвитку фінансів домогосподарств. Наприклад, з позиції забезпечення джерел фінансування освітніх і медичних послуг, які відповідно до законодавства України, є безоплатними, на справді ж їх фінансування здійснюється як з Державного бюджету і є недостатні, так і збільшує складову витрат домогосподарств, якої не має бути.

Література

1. Наказ Мінекономрозвитку від 29.10.2013р. №1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=38738